

Sygn. akt I Ca 34/14

I Cz 68/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Teresa Zawistowska

Sędziowie: SO Ewa Pietraszewska

SO Krzysztof Nowaczyński /spr./

Protokolant: st. sekr. sąd. Danuta Gołębiewska

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2014 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. W.

przeciwko I. G.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Ostródzie

z dnia 7 sierpnia 2013 r. sygn. akt I C 484/13

oraz na skutek zażalenia pozwanej

od postanowienia Sądu Rejonowego w Ostródzie

z dnia 8 sierpnia 2013 r. sygn. akt I C 484/13

1. prostuje zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym (pkt 1) przez dodanie po słowach „w stosunku do powoda” treści „A. W., któremu przysługuje wierzytelność wynikająca z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 18 stycznia 2013 r. wydanego w sprawie(...)”;
2. oddala apelację;
3. zasądza od pozwanej I. G. na rzecz powoda A. W. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;
4. oddala zażalenie;
5. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

W dniu 27 maja 2013 roku A. W. złożył pozew przeciwko I. G., w którym domagał się uznania za bezskuteczną umowy darowizny z dnia 1 lutego 2013 roku Rep. (...) zawartej pomiędzy A. M. (1) oraz I. G., z pokrzywdzeniem powoda, ponieważ przysługuje mu wierzycelność, wynikająca z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 18 marca 2013 roku sygn. akt (...) w kwocie 48.226,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 12 kwietnia 2012 roku oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że po uzyskaniu tytułu wykonawczego, wiedząc że A. M. posiada nieruchomość złożył wniosek o wszczęcie egzekucji z nieruchomości, który nie okazał się skuteczny, gdyż okazało się, iż właścicielem nieruchomości jest B. M., która dokonała zamiany z dłużniczką i pozwaną. Następnie dłużniczka w drodze umowy darowizny przekazała pozwanej udział uzyskany w wyniku umowy zamiany, przez co doprowadziła do sytuacji, w której powód nie może zaspokoić swojego roszczenia.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa, gdyż jej zdaniem powód nie udowodnił niewypłacalności dłużniczki, która otrzymuje rentę i wierzyciel może prowadzić egzekucję właśnie z tego świadczenia. Pozwana podniosła ponadto, że zawarcie umowy darowizny zaplanowane było długo przed wydaniem wyroku w sprawie(...).

Wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Ostródzie uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda, umowę darowizny zawartą pomiędzy A. M. (1) a I. G. w dniu 1 lutego 2013 r. przed notariuszem B. P. w O. Rep. (...), dotyczącą udziału wynoszącego 85/100 części w prawie własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w O. przy ul. (...), dla którego w Sądzie Rejonowy w Ostródzie prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Nadto nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Kasy Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 3.001 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, od których powód był zwolniony.

Rozstrzygnięcie było wynikiem następujących ustaleń i wynikających z nich wniosków:

W dniu 18 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy w Ostródzie wydał wyrok w sprawie sygn. akt (...), w którym zasądził od A. M. (1) na rzecz A. W. kwotę 48.226,98 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz 4.812 zł zwrotu kosztów procesu. Pozew w tej sprawie A. W. wniósł w dniu 10 maja 2012 r., a w trakcie procesu dopuszczono między innymi dowód z zeznań I. G., czyli córki pozwanej.

W trakcie trwania procesu sądowego A. M. (1) utrzymywała się z renty oraz dochodów z dwuhektarowego gospodarstwa rolnego, będącego jej własnością, położonego w miejscowości Z.. Renta otrzymywana przez A. M. (1) wynosiła od 1 maja 2013 r. 1.041,83 zł. A. M. (1) poza dochodem z renty i gospodarstwa nie miała innego źródła dochodu. Nie miała również innego majątku ruchomego ani nieruchomości.

W dniu 1 lutego 2013 r. A. M. (1) oraz I. G. zawarły z B. M. umowę zamiany, na mocy której A. M. (1) przekazała B. M. nieruchomość położoną w Z., dla której prowadzona była księga wieczysta nr (...), zaś I. G. przekazała B. M. nieruchomość niezabudowaną również położoną w Z. o powierzchni 1,49 ha, dla której prowadzona była księga wieczysta nr (...). W zamian za to I. G. w udziale 15/100, zaś A. M. (1) w udziale 85/100 nabyły lokal mieszkalny nr (...) położony w O. przy ul. (...), dla którego prowadzona jest księga wieczysta nr (...), zaś I. G. dodatkowo udział wynoszący (...) części we własności nie zabudowanej działki nr (...) o powierzchni 0,5841 ha, położonej w O. przy ul. (...), objętej księgą wieczystą nr (...).

Następnie w tym samym dniu A. M. (1) i jej córka I. G. zawarły umowę darowizny, na podstawie której A. M. (1) darowała I. G. przysługujący jej udział wynoszący 85/100 części w prawie lokalu mieszkalnego nr (...) w O., przy ul. (...), objętego księgą wieczystą nr (...), a I. G. przyjęła darowiznę. Zawierając umowę darowizny A. M. (1) działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela – A. W., a I. G. wiedziała o tym. A. W. nie miał możliwości zaspokojenia swoich roszczeń z dochodów uzyskiwanych przez A. M. (1) ani innych składników majątku, albowiem takowych nie miała.

Na wniosek A. W. zostało wszczęte przez komornika sądowego postępowanie egzekucyjne, które 8 kwietnia 2013 roku zostało umorzone na wniosek wierzyciela. W dniu 19 kwietnia 2013 roku A. W. ponownie wniósł o wszczęcie egzekucji przeciwko A. M. (1). Od maja 2013 roku w toku prowadzonej egzekucji ze świadczenia rentowego uzyskiwanego przez A. M. (1) potrącana jest kwota 260,45 zł, przy czym na rzecz wierzyciela A. W. przekazywane jest 239,61 zł, zaś pozostałe 20,84 zł stanowią koszty egzekucyjne. Na dzień 24 kwietnia 2013 roku A. M. (1) zalegała z zapłatą kwoty głównej w wysokości 48.226,98 zł, odsetek ustawowych naliczonych do tego dnia, w wysokości 6.492,80 zł, kosztów procesu w kwocie 4.812 zł oraz opłaty egzekucyjnej i wydatków w wysokości przekraczającej 9.000 zł. Dalsze odsetki ustawowe naliczane od 25 kwietnia 2013 roku wynosiły 17,18 zł dziennie. Do dnia 25 lipca 2013 roku na rzecz A. W. wyegzekwowano i przekazano łącznie 673,23 zł. Egzekucja z innych składników majątku jest bezskuteczna.

Sąd Rejonowy wskazał, że ustalony stan faktyczny nie był w zasadzie sporny. Sąd pierwszej instancji oddalił wnioski dowodowe pozwanej o dopuszczenie dowodu z zeznań A. M. na okoliczność podstaw dokonanej darowizny, albowiem uznał, że okoliczności te nie były istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Z tych samych powodów Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań J. Z., wyjaśniając, że przedmiotem sprawy nie była zamiana nieruchomości położonej w Z., lecz darowizna udziału w lokalu mieszkalnym położonym w O.. Ustalenie czy dłużniczka rok, pół roku, czy też może kilkanaście lat wcześniej zamierzała sprzedać swoją nieruchomość jest bez znaczenia z punktu widzenia rozstrzygnięcia. Sąd pierwszej instancji oddalił również wniosek formalny pozwanej o odroczenie rozprawy i określenie terminu na złożenie ewentualnych wniosków procesowych, uznając, że wniosek zmierzał jedynie do przedłużenia procesu.

Wyjaśniono, że podstawę rozstrzygnięcia stanowi art. 527 § 1 k.c., zgodnie z którym gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (art. 527 § 2 k.c.). Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3 w/w przepisu). W art. 528 k.c. przewidziano, że jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Z kolei w art. 529 k.c. wprowadzono domniemanie działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, albo gdy stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powództwo było zasadne. Pozwana w drodze umowy darowizny uzyskała niewątpliwie korzyść majątkową. Dłużniczka A. M. (1) wskutek dokonania darowizny stała się niewypłacalna, a więc działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Niewypłacalność dłużnika, to sytuacja, w której majątek dłużnika nie wystarcza na pokrycie jego długów. W judykaturze przyjmuje się na ogół, że niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. oznacza taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi. Zwrócono uwagę, że w przedmiotowej sprawie komornik prowadzi wprawdzie egzekucję z renty uzyskiwanej przez dłużniczkę, jednakże ta egzekucja nie może doprowadzić do zaspokojenia wierzytelności. W toku egzekucji miesięcznie uzyskiwana jest kwota 260 zł, z czego dłużnik otrzymuje 240 zł. Tymczasem same odsetki od zasądzonej kwoty głównej wynoszą dziennie 17 zł, a więc kwota uzyskiwana w trakcie egzekucji nie pozwala na zaspokojenie nawet połowy odsetek ustawowych narosłych w ciągu miesiąca (około 500 zł). Dług A. M. (1), pomimo prowadzenia egzekucji z renty cały czas zatem narasta. Mając na uwadze powyższe Sąd pierwszej instancji nie zgodził się z twierdzeniem pozwanej, że powództwo winno być oddalone, gdyż dłużniczka jest wypłacalna, o czym świadczy prowadzona egzekucja z renty. Zaznaczono, że pozwana przyznała, że dłużniczka nie ma żadnego innego majątku

i dochodu, z którego można by prowadzić egzekucję. Z tych względów Sąd pierwszej instancji uznał, że wskutek czynności prawnej w postaci darowizny dłużniczka stała się niewypłacalna.

Uwzględniając powyższe, Sąd Rejonowy wskazał, że skoro dłużniczka wskutek czynności prawnej stała się niewypłacalna, to zgodnie z art. 529 k.c. należy domniemywać, że działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Pozwana w żaden sposób nie obaliła tego domniemania. Dodatkowo w przypadku pozwanej kwestia wiedzy co do tego, czy dłużniczka działała z pokrzywdzeniem wierzyciela nie miała znaczenia z uwagi na treść art. 528 k.c.

Biorąc pod uwagę opisane okoliczności Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo i uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda czynność prawną w postaci darowizny z dnia 1 lutego 2013 r. zawartą pomiędzy pozwaną a A. M. (1), a dotyczącą udziału 85/100 części w lokalu mieszkalnym, dla którego prowadzona jest księga wieczysta nr (...). O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art.98 § 1 k.p.c. w zw. z art.113 ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W apelacji pozwana I. G. wniosła o uchylenie zaskarżanego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

1. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia mniejszej sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy tj. art. 217 § 1 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z przesłuchania świadka A. M. (1) oraz J. Z. oraz dowodu z dokumentów umów pośrednictwa,

2. naruszenie przepisów art. 224 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez przedwczesne zamknięcie rozprawy i wydanie merytorycznego orzeczenia bez przeprowadzenia wszystkich dowodów zawnioskowanych przez pozwaną,

3. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy tj.: art.233 § 1 k.p.c., poprzez dokonaną z przekroczeniem wskazań wiedzy i zasad doświadczenia życiowego ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i dowolne uznanie, że czynność prawna dokonana w dniu 01 lutego 2013 r. miała na celu pokrzywdzenie powoda.

4. naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy art.233 § 1 k.p.c. poprzez dokonaną z przekroczeniem wskazań wiedzy i zasad doświadczenia życiowego ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego wyrażającą się brakiem ustosunkowania się do złożonego w odpowiedzi na pozew wniosku o zwolnienie z kosztów postępowania sądowego.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że nie jest prawdą, iż strony umowy darowizny działały ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Podkreśliła, że Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził dowodu z zeznań A. M. (1) i J. Z. na okoliczność podejmowanych od ponad 2 lat prób sprzedaży nieruchomości w Z., a ponadto nie wziął pod uwagę, że dłużnik A. M. (1) nie jest osobą niewypłacalną, gdyż posiada dochody z tytułu renty. Zdaniem skarżącej błędnym było pominięcie wnioskowanych przez nią dowodów, gdyż zarówno umowy pośrednictwa sprzedaży nieruchomości, jak i zeznania świadków miały świadczyć o okolicznościach, które doprowadziły do zawarcia umowy z dnia 1 lutego 2013 r. Podkreśliła, że sam zbieg dat zawarcia umów i wydania wyroku z dnia 18 stycznia 2013 r. nie może świadczyć o działaniu ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, tym bardziej, że dłużniczka posiada stały dochód, z którego mogą być pokrywane zobowiązania oraz że próby sprzedaży nieruchomości były podjęte na długo przed wydaniem wyroku z dnia 18 stycznia 2013 r. Skarżąca wskazała jednocześnie, że Sąd pierwszej instancji w ogóle nie odniósł się do złożonego przez nią wniosku o zwolnienie z kosztów postępowania sądowego.

Powód A. W. wniosł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Dokonane przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne i wyprowadzone na ich podstawie wnioski są trafne, wobec czego należało przyjąć je za własne bez potrzeby procesowej ponownego ich przedstawiania w niniejszym uzasadnieniu.

Zdaniem Sądu Okręgowego niezasadny okazał się zarzut naruszenia przepisów art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. oraz art. 224 § 1 k.p.c. Skarżąca upatruje naruszenia powołanych wyżej przepisów proceduralnych w fakcie oddalenia przez Sąd pierwszej instancji wniosku o przeprowadzenie dowodów z dokumentów w postaci umów pośrednictwa oraz z zeznań świadków A. M. (1) i J. Z., co uniemożliwiło – w jej ocenie - wyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Przede wszystkim podkreślić należy, że dowód z dokumentów w postaci złożonych przez pozwaną umów pośrednictwa i zaświadczeń został przez Sąd pierwszej instancji przeprowadzony, o czym świadczy protokół rozprawy z dnia 7 sierpnia 2013 r. (k. 87). Natomiast odnośnie wniosku o przeprowadzenie dowodów z zeznań ww. świadków, to podzielić należy ocenę Sądu pierwszej instancji, że zostały one powołane na okoliczności nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Pozwana wniosła o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka A. M. (1) na okoliczność, że plany przekazania nieruchomości w drodze darowizny istniały już przed wszczęciem postępowania w sprawie sygn. akt I C 493/12 oraz z zeznań świadka J. Z. na okoliczność, że nieruchomość położona w Z. była już wcześniej (przed wszczęciem tego postępowania) wystawiona na sprzedaż. Trzeba wskazać, że zakres koniecznych w sprawie ustaleń faktycznych określają przepisy prawa materialnego. One zatem mają decydujące znaczenie dla oceny, czy określone fakty, jako ewentualny przedmiot dowodu, mają wpływ na treść orzeczenia, czyli są faktami istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy w rozumieniu art. 227 k.p.c. Okoliczności objęte tezą dowodową były nieistotne dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, tj. dla oceny roszczenia powoda z punktu widzenia art. 527 k.c. i następnych.

Wbrew zarzutom apelacji dla oceny roszczenia, z którym wystąpił w niniejszej sprawie powód wystarczające były ustalenia i okoliczności, które poczynił Sąd pierwszej instancji, czyli fakt, że w dniu 1 lutego 2013 r. pomiędzy pozwaną i jej matką – A. M. (1) doszło do zawarcia zaskarżonej umowy darowizny, umowa ta została zawarta w krótkim czasie po zapadnięciu wyroku w sprawie (...), w którym zasądzono od matki pozwanej świadczenie na rzecz powoda, zawarcie zaskarżonej umowy spowodowało niemożność zaspokojenia się wierzyciela – A. W.z majątku dłużniczki. Podkreślić należy, że dokonując tych ustaleń faktycznych Sąd pierwszej instancji nie naruszył zasady swobodnej oceny dowodów, o której mowa w art. 233 § 1 k.p.c. Apelacja nie zawiera argumentów mogących ustalenia te i ocenę dowodów skutecznie podważyć.

Niewątpliwie Sąd pierwszej instancji słusznie uznał, że kwestionowana czynność prawna spowodowała niewypłacalność dłużnika – A. M. (1), a tym samym, że była to czynność prawna dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela. Na skutek zaskarżonej czynności prawnej doszło do wyzbycia się z majątku dłużniczki istotnego składnika majątkowego w postaci udziału w nieruchomości, przy czym za to przysporzenie majątkowe na rzecz pozwanej dłużniczka nie otrzymała żadnego ekwiwalentu. Przypomnieć trzeba, że pozwana zeznała, że jej matka utrzymuje się z renty, nie ma żadnego innego źródła utrzymania, nie ma żadnego innego majątku. Również z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy egzekucyjnej wynika, że dłużniczce – poza świadczeniem rentowym - nie przysługuje żadne inne prawo, z którego mogłaby być prowadzona egzekucja. Podkreślić należy, że o skuteczności egzekucji nie świadczy zajęcie świadczenia rentowego, z którego przekazywana jest na rzecz komornika kwota 260 zł, a na rzecz powoda kwota 240 zł w stosunku miesięcznym. Sąd pierwszej instancji słusznie zwrócił uwagę, że dług A. M. (1) , pomimo prowadzenia egzekucji z renty cały czas narasta, gdyż egzekwowana kwota nie pozwala na zaspokojenie nawet połowy odsetek ustawowych narosłych w ciągu miesiąca. Uwzględniając powyższe nie ulega wątpliwości, że dłużniczka wskutek dokonania darowizny na rzecz pozwanej stała się niewypłacalna. Stosowanie zaś do art. 529 k.c. gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny, domniemywa się, że działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Domniemanie to ma charakter wzruszalny. Można je obalić przez wykazanie, iż dłużnik – dokonując darowizny – nie zdawał sobie sprawy (nie miał świadomości), że działa z pokrzywdzeniem wierzycieli. Sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął, że pozwana – pomimo obowiązku z art. 6 k.c. – nie obaliła domniemania wynikającego z przytoczonego wyżej przepisu. Podkreślić przy tym należy, że okoliczności, które powoływała pozwana dotyczące celu zawarcia umowy darowizny do obalenia tego domniemania nie mogły prowadzić.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął też, że w niniejszej sprawie zastosowanie znalazł przepis art. 528 k.c., który stanowi najdalej idące ułatwienie realizacji skargi paulińskiej wierzyciela. Według tego przepisu okoliczność, że osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o tym, że dokonując czynności prawnej dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli, nie ma znaczenia w sytuacji, gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie. Bezspornym było, że pozwana uzyskała korzyść majątkową w drodze umowy darowizny, a zatem bezpłatnie. Trafnie więc Sąd pierwszej instancji wskazał, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia była kwestia wiedzy pozwanej co do tego czy dłużniczka działała z pokrzywdzeniem wierzyciela.

Mając na uwadze powyższe rozważania uznać należało, że Sąd Rejonowy słusznie uwzględnił powództwo wytoczone przez powoda przeciwko pozwanej I. G.. Wyjaśnić trzeba, że uwzględnienie skargi paulińskiej skutkuje tzw. bezskutecznością względną tej czynności. Zaskarżona czynność zachowuje ważność, a jest ona bezskuteczna tylko w stosunku do wierzyciela, który czynność tę zaskarżył, natomiast w stosunku do innych osób, a w szczególności między dłużnikiem a osobą trzecią, która uzyskała korzyść majątkową, oraz w stosunku do innych wierzycieli czynność pozostaje nadal skuteczna (zobacz: Agnieszka Rzetecka – Gil, Komenatrz do art. 527 k.c. Lex). Bezskutecznością może być objęta jedynie czynność prawna dłużnika do maksymalnych rozmiarów wierzytelności przysługującej wierzycielowi, który czynność zaskarżył (zobacz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2003 r., II CK 10/02, Lex nr 82277). Redagując sentencję wyroku uwzględniającego skargę paulińską Sąd pierwszej instancji poprzestał jednak na wskazaniu osoby pokrzywdzonego wierzyciela, podczas gdy powinien także bliżej określić wierzytelność, ze względu na którą uznaje się czynność prawną dłużnika za bezskuteczną w stosunku do danego wierzyciela. (porównaj: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1995 r., III CZP 139/95, Lex 9256). Zdaniem Sądu Okręgowego brak tego składnika orzeczenia to oczywista niedokładność Sądu pierwszej instancji, która wymagała sprostowania w trybie art. 350 § 1 i 3 k.p.c.. Stąd też sprostowanie zaskarżonego wyroku w punkcie pierwszym poprzez dodanie po słowach „w stosunku do powoda” treści „A. W., któremu przysługuje wierzytelność wynikająca z prawomocnego wyroku Sadu Rejonowego w Ostródzie z dnia 18 stycznia 2013 r. wydanego w sprawie(...)”.

Na koniec należało odnieść się jeszcze do postawionego przez pozwaną zarzutu nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji wniosku o zwolnienie jej od kosztów sądowych, zawartego – jak twierdziła - w odpowiedzi na pozew. Wskazać więc trzeba, że w odpowiedzi na pozew pozwana wniosku takiego nie wyartykułowała. Domagała się ona oddalenia pozwu w całości, zasądzenia od powoda kosztów procesu lub zwolnienia jej z kosztów procesu (k. 76). Pojęcie "kosztów procesu" jest szersze od pojęcia "kosztów sądowych". Przez koszty procesu należy rozumieć: koszty sądowe, obejmujące opłaty sądowe oraz wydatki, koszty strony występującej osobiście lub przez pełnomocnika, który nie jest adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym, koszty związane z reprezentowaniem strony przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. Sąd rozstrzyga o kosztach procesu w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji stosując reguły, o których mowa w art. 98 – 107 k.p.c. W wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może strony przegrywającej nie obciążać w ogóle kosztami (art. 102 k.p.c.). Należało zatem uznać, że pozwana w istocie złożyła wniosek o nieobciążanie jej kosztami procesu, którego Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił. Wniosek o zwolnienie jej od kosztów sądowych w postaci opłaty od apelacji skarżąca złożyła dopiero na etapie postępowania międzyinstancyjnego, przy czym wniosek ten został częściowo uwzględniony.

Z podanych wyżej przyczyn Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną (pkt 2 wyroku).

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c., a nadto § 6 pkt 6 i § 12 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz.U.2013.490 j.t.). Pozwana przegrała sprawę w drugiej instancji, zatem obowiązana jest zwrócić powodowi poniesione przez niego koszty procesu, które ograniczały się do kwoty 2.700 zł tytułem wynagrodzenia występującego pierwszy raz w tej sprawie radcy prawnego.